

KONKURENTSIAMET

Rauno Parras
Juhatuse esimees
Eesti Jäähokiliit
Asula 4, Tallinn 11312

11.07.2018 nr 5-5/2018-048

Saadetud elektrooniliselt aadressile info@eestihoki.ee

Teade järelevalvemenetluse lõpetamisest

1. Menetluse alustamine

Konkurentsiamet viis läbi järelevalvemenetluse, mille käigus uuris Eesti Jäähokiliidu (edaspidi EJHL) tegevuse vastavust konkurentsiseaduse § 4 nõuetele. EJHL juhatuse 31.05.2016 otsusega kinnitatud [mängijate ülemineku korras](#) (edaspidi Kord) sisalduvad tingimused, mis kitsendavad mängijate võimalusi üleminekuks teise jäähokiklubisse või spordikooli. Korra kohaselt tuleb mängija klubivahetuse korral maksta teatud kindel summa üleminekuraha (edaspidi ka üleminekutasu). Järelevalvemenetlus algatati eesmärgiga hinnata, kas EJHL-i kehtestatud Kord kui ettevõtjate ühenduse otsus on kooskõlas konkurentsiseaduse § 4 lõikest 1 tuleneva konkurentsi kahjustava koostöö keeluga või mitte.

2. Menetlustoimingud ja tuvastatud asjaolud

Menetluse käigus andsid selgitusi MTÜ Eesti Jäähokiliit ja mitmete hokiklubide esindajad.

Korra p 3.1 järgi on mängija üleminekuraha raha, mida uus klubi peab maksma omanikklubile mängija õiguste saamiseks. Korra lisas 1 on toodud üleminekuraha määrad, mis kehtivad alates mängija viiendast eluaastast kuni 26. eluaastani ja mille suurus ei sõltu muudest asjaoludest kui ainult mängija vanusest hooaja alguses.¹ Korra p 3.7 kohaselt võivad omanikkubi ja uus klubi kokku leppida, et mängija üleminekul üleminekuraha ei rakendata.

EJHL-i juhatuse esimees Rauno Parras selgitas 29.08.2016 EJHL-i kodulehel mängijate üleminekureeglite tähendust seoses klubide arengu kindlustamisega. Iga spordiala tugevuse eelduseks on tugevad klubid, mis suudavad iga hooaja hakul koguda kokku vanuseklassi jagu lapsi ja pakkuda neile piisavaid arenguvõimalusi, et tublimad klubi kasvandikud saaksid ja tahaksid hiljem esindada oma klubi esindusmeeskonna tasemel. Sellise arengu tekkimiseks peavad spordiklubid julgema investeerima, panustama treeneritesse, treeningbaasidesse ja varustuse kättesaadavusse. Samuti tuleb investeerida organisatsiooni tugevusse, võistluste korraldamisse, kohtunike järelkasvu jne, et tekiks süsteem ja kõikidel klubi kasvandikel oleks

¹ 320 eur (5-9 a.), 640 eur (10-13 a.), 1280 eur (14-17 a.), 1940 eur (18-19 a.), 2560 eur (20-21 a.) ja 3200 eur (22-26 a.).

olemas pidev võimalus sobival tasemel võistelda, laagrites käia jne. Kord reguleerib mängijate liikumist klubide vahel selliselt, et kui mõni klubi soovib endale teise klubi poolt hoki juurde toodud ja koolitatud mängijat, kehtib selleks konkreetne ülemineku kord ja vana klubi saab selle alusel uelt klubilt kokkulepitud kompensatsiooni, et saadud raha uutesse lastesse investeerida.

Vastuseks Konkurentsiametile esitas Rauno Parras samalaadsed põhjendused Korra väljatöötamise ja kinnitamise kohta. Lisaks selgitas ta, et Korra lisas 1 ettenähtud üleminekuraha suurus määrati EJHL-i liikmete omavahelise kokkuleppe tulemusena, klubide esindajate ja EJHL-i vahel toimunud arutelude tulemusena, ning sellega olid nõus kõik EJHL-i liikmed. Korra väljatöötamisega tegeles EJHL-i liikmetest koosnev vabatahtlikke töögrupp, kes kohtus mitmel korral koosolekutel, kus töötati ühiselt EJHL-i juhatuse poolt algselt väljapakutud dokumendiga, kuni see oli EJHL-i liikmetele vastuvõetav. Töögrupi koosolekute kohta protokolle ei koostatud, klubid esitasid oma ettepanekud suuliselt. Seletuste kohaselt olid algselt ettenähtud üleminekutasud madalamad, kuid klubid tegid ettepanekud neid tõsta. Tasude suurus tulid sisenditena klubidelt, kes teavad paremini, milline võiks olla mõistlik ülemineku tasu vastaval vanuse grupil. Rauno Parras kinnitas, et arutelu all ei olnud varianti, kus üleminekutasud võiksid Korra regulatsioonist välja jääda ja need oleks lahendatud kahepoolsete läbirääkimiste teel. Ilmselt ei olnud klubid selleks valmis ning ebaselgeks jäaks, kes lahendaks klubide vahelist vaidlust.

Hokiklubide Panter, Tornaado ja Vipers esindajate antud selgitustest selgus, et kõik need klubid toetavad Korra kehtestamist eespool juba märgitud põhjustel ja peavad üleminekuraha olemasolu vajalikuks. Nad ei näe selles probleemi ja on valmis vajadusel seda klubina maksuma teisele klubile, samas võivad klubid omavahel leppida, et üleminekutasu ei võeta. Nad peavad üleminekuraha teatud mõttes ka kompensatsiooniks klubi poolt mängijasse panustamise eest. Korra kinnitamine võimaldab vältida segadust ja vaidlusi ning loob kindlad reeglid, mis kehtivad kõikidele võrdselt. Kui uus klubi soovib olla edukas, tuleb tal alustada sellest, et ise nõu tuua lapsed klubisse ja panustada nende sportlikku arengusse, mitte lihtsalt meelitada need teistest klubidest üle. Üleminekuraha suuruse kohta, ehk kuidas kujunesid justnimelt sellised tasud, ei osanud ühegi küsitletud klubi esindaja täpsemaid selgitusi anda. Samas on seisukoht pigem selline, et nt nooremate mängijate üleminekuraha võiks olla isegi suurem, tervikuna on tasud mõistliku suurusega ja ei ole klubidele ülemäära koormavad ning võimaldavad klubi tegevusse panustada, nt varustuse ostmiseks. Kokkuvõtteks leidsid hokiklubide esindajad, et selline Kord on vajalik ja mõjub klubide tegevusele korrastavalt ja positiivselt. Korralikult tegutseva klubi tegevust selline kord ei takista, objektiivne mängijate liikumine on tavapärane protsess ja sellega arvestatakse. Samas on taunitav toimiva klubi ja meeskondade pahatahtlik lõhkumine ja vähese vaevaga teiste tööpanuse ärakasutamine.

Hokiklubi Viking esindaja leidis, et iseenesest on mängijate ülemineku korral reeglite kehtestamine küll vajalik, kuid üleminek ei peaks olema tasuline, sest see võib piirata noorte mängijate edaspidise arengu võimalusi. Ta märkis, et tasude kehtestamine võib piirata mängijate liikumist sobiva klubiga, ei kaitse niivõrd treenerite tööd, vaid klubide huvisid ja piirab konkurentsi klubide vahel.

EJHL poolt mängijate ülemineku kohta esitatud statistikast nähtus järgnev. Ajavahemikus 01.06.2016 – 21.12.2016² läks üle kokku 27 mängijat, nendest ühe ülemineku puhul üleminekuraha ei rakendatud kokkulepe alusel. Kõige rohkem mängijaid läks üle hokiklubisse Viking. Ajavahemikus 01.06.2016 – 21.12.2017 läks üle kokku 28 mängijat, nendest 5 ülemineku puhul üleminekuraha ei rakendatud kokkulepe alusel. Kõige rohkem mängijaid läks üle hokiklubisse Vipers.

² Mängijate ülemineku korra p 1.3 kohaselt Mängijate üleminek omanikklubist uude klubisse on võimalik alates 01. juunist kuni 21. detsembrini.

20.06.2018 esitas EJHL-i juhatuse esimees Rauno Parras protokoll 07.06.2018 toimunud EJHL-i liikmete üldkoosoleku kohta, kus teiste küsimuste hulgas arutati Konkurentsiameti menetlust ja võimalusi muuta Korras ettenähtud mängijate ülemineku tasude süsteem paindlikumaks. Koosolekul osales 10 liiget 16-st. Toimunu hääletuse tulemusena otsustati häälteenamusega (8 liiget) mitte muuta kehtivat mängijate ülemineku korda. Ka klubi Viking pooldas Korra mittemuutmist. Kaks liiget jäid erapooletuks.

3. Konkurentsiameti hinnang

Konkurentsiseaduse (KonkS) § 1 kohaselt on seaduse reguleerimisala vaba ettevõtluse huvidest lähtuva konkurentsi kaitsmine loodusvarade kaevandamisel, toodete valmistamisel ja teenuste osutamisel ning toodete ja teenuste (edaspidi kaubad) ostmisel ja müümisel ning muus äritegevuses konkurentsi takistamise, piiramise või kahjustamise (edaspidi kahjustamine) ärahoidmine ja kõrvaldamine. Seega, tulenevalt laiast reguleerimisalast, kohaldatakse konkurentsiseaduse nõuded muuhulgas ka spordivaldkonna suhtes.

Konkurentsiseaduse subjektiks on ettevõtja. KonkS § 2 lg 1 järgi loetakse ettevõtjaks igasugust majandus- ja kutsetegevuses osalevat isikut (isegi kui ta poleks juriidiline isik), sealhulgas ettevõtja huvides tegutsevat isikut. Konkurentsiõiguses lähtutakse ettevõtja mõiste laiast määratlusest ning ettevõtjaks loetakse mistahes isikut, kes tegeleb majandustegevusega, sõltumata tema õiguslikust vormist (juriidilisest staatusest) ja finantseerimisviisist.³ Majandustegevuseks peetakse igasugust tegevust, mis sisaldab kaupade või teenuste pakkumist teatud kaubaturul.⁴ Oluline ei ole ka majandustegevuse kasumile orienteeritus. Seega tähendab kaubaturul osalemine toodete müüki ja teenuste pakkumist kaubaturul. Euroopa Kohus on seoses spordiliitudega asjas C-49/07, *MOTOE vs Elliniko Dimosio* selgitanud, et kui isik tegeleb kaupade või teenuste pakkumisega turul, ei takista asjaolu, et tegemist on spordiga, asutamislepingu sätete kohaldamist (vt lahendi p 22). Tulu saamist või mittesaamist ei lugenud Euroopa Kohus iseenesest oluliseks, vaid oluline oli üksnes see, et uurimisel isiku konkurendid teeksid seda tulu saamise eesmärgil (vt lahendi p 27).

Seega nii EJHL kui ka spordiklubid, antud juhul hokiklubid, vastavad ettevõtja tunnustele KonkS § 2 ja Euroopa Kohtu praktika valguses. Spordiklubid osutavad tarbijatele teenust ning EJHL on neid klubisid koondav ettevõtjate ühendus, kellel on võimalus teatud piirides suunata ja kujundada spordiklubide poolt teenuse pakkumise tingimusi. Tarbijatel on võimalik erinevate spordiklubide vahel valida, mistõttu nende vahel valitseb konkurentsiolukord.

KonkS § 4 lg 1 p 1 kohaselt on keelatud konkurentsi kahjustava eesmärgi või tagajärjega ettevõtjatevaheline kokkulepe, kooskõlastatud tegevus ja ettevõtjate ühenduse otsus (edaspidi *kokkulepe, tegevus ja otsus*), sealhulgas otsene või kaudne kolmandate isikute suhtes hinna- ja muude kauplemistingimuste kindlaksmääramine, sealhulgas kauba hinna, tariifi, tasu, juurde-, alla- või mahahindluse, abonement-, lisa- või täiendava tasu, intressimäära, rendi või üüri määramine. KonkS § 4 lg 1 p 3 järgi on keelatud kaubaturu või varustusallika jagamine, sealhulgas kolmandale isikule kaubaturule ligipääsu piiramine [---].

Menetluse käigus kinnitasid seletusi andnud hokiklubi esindajad ja EJHL, et Kord ja üleminekuraha määrad töötati välja ühiselt ja lõpliku variandi kinnitas EJHL-i juhatuse. Seega tuleb Korra kehtestamist ja rakendamist käsitleda vähemalt ettevõtjate ühenduse otsusena

³ Kohtuasi C-41/90 *Höfner ja Elser* [1991], punkt 21; ühendatud kohtuasjad C-159/91 ja C-160/91 *Poucet ja Pistre* [1993], punkt 17; kohtuasi C-244/94 *Fédération Française des Sociétés d'Assurance* [1995], punkt 14.

⁴ Kohtuasi 118/85 *Commission v Italy* [1987], punkt 7; kohtuasi C-35/96 *Commission v Italy* [1998] punkt 36.

KonkS § 4 tähenduses.

Hokiklubid on EJHL raames leppinud kokku tasus, mida konkurendid peavad üksteisele maksma juhul, kui mõni tarbija soovib teenusepakkujat vahetada. Selline tasu kahjustab tarbijate võimalusi uut teenusepakkujat leida, sest hokiklubi motivatsioon oma konkurentide kliente endale meelitada on arusaadavalt langenud. Normaalses konkurentsiolekorras peab igal ettevõtjal olema vaba võimalus oma konkurentide kliente paremate pakkumistega endale meelitada. Sealjuures ei oma tähtsust, kas pakkumise tegi ettevõtja ise aktiivse müügiga või algatas pakkumise esitamise tarbija. Eeltoodut silmas pidades vastab üleminekutasud puudutav Korra osa iseenesest KonkS § 4 lg 1 järgi keelatud kokkuleppe tunnustele. Veelgi enam, üleminekutasud on kehtestatud tsentraalselt EJHL-i poolt nii, et neis puudub igasugune paindlikkus – sealhulgas puudub klubidel võimalus leppida kahepoolsetl kokku korras ettenähtust madalamates tasudes.

KonkS § 4 lg-s 1 sätestatud keeldu ei kohaldata erandina teatud kokkulepetele, millest tulenev kasu on suurem kui neis sisalduvates konkurentsipiirangutest tõusetuv kahju. Selleks peavad need kokkulepped vastama KonkS § 6 sätestatud tingimustele. Erandit kasutav ettevõtja on kohustatud tõendama, et kõik KonkS § 6 tingimused on täidetud.

Konkurentsiamet mõnab, et EHJL-il on õigus kehtestada mängijate üleminekule teatud reeglid, mis on vajalikud selleks, et klubid julgeksid arenevasse mängijasse investeerida ning treeneritesse, treeningbaasidesse ja varustuse kättesaadavusse panustada. EHJL-i esitatud põhjendused on üldiselt usutavad ka selles osas, et üleminekutasu kujutab endast kompensatsiooni klubi poolt mängijasse panustamise eest, mis toetab ka klubide püüdlusi uusi lapsi endaga siduda ja spordi juurde tuua. Tegemist on spordisektorile spetsiifiliste kaalutlustega. Seejuures ei ole EJHL-i poolt kehtestatud üleminekutasu suunatud otse tarbijale, vaid on tegemist on klubide vahelise arveldamisega.⁵ Teatavasti on üleminekutasud kasutusel spordiklubide seas nii Eestis kui ka mujal maailmas.

Nimetatud eesmärkide saavutamiseks ei saa üleminekutasud olla suvaliselt kindlaks määratud. Üleminekutasude konkreetne suurus ning tasude rakendamise põhimõtted ei saa olla suvalised. Üleminekutasu peab eelkõige olema proportsionaalne, kaitstes ühelt poolt piisavalt klubide motivatsiooni mängijatesse panustamisel, muutmata teiselt poolt klubivahetust ülemäära keerukaks. Konkurentsiameti hinnangul ei ole ei EJHL ega ka klubid suutnud veenvalt põhjendada, miks on kehtestatud just antud suurusega tasud. Nende asjaolude tõendamise kohustus on ettevõtjal, mitte Konkurentsiametil.

Samuti pole selge, miks on üleminekutasud kehtestatud fikseeritud tasudena, so. mitte ülemääradena, mis jätaksid võimaluse klubidel kokku leppida maksimaalsest madalamas tasus. Nii näiteks Eesti Jalgpalli Liidu mängijate staatust ja üleminekuid reguleeriva korra (vt art 20) kohaselt võivad kehtestatud määrad olla rakendatavad juhul, kui klubid ei saavuta kokkulepet ülemineku raha suuruses.

Eelnevat arvestades ei ole EJHL käesoleva ajani veenvalt näidanud, et tema 31.05.2016 otsusega kehtestatud üleminekutasud on praegusel kujul ja määras põhjendatud. Konkurentsiamet leiab, et käesolevat menetlust ei ole otstarbekas jätkata, kuna teadaolevalt praegusel juhul ükski turuosaline üleminekutasude süsteemi tõttu ei kannata. Ka klubi Viking, kes oli algselt üleminekutasude suhtes kriitilisem, hääletas EJHL 07.06.2018 protokollil kohaselt süsteemi mittemuutmise poolt. Seetõttu lõpetab Konkurentsiamet menetluse konkurentsiseaduse § 63⁴ lg 1 p 2 alusel, kuna konkurentsi ei ole oluliselt kahjustatud. Samas on ilmne, et olukorra muutudes, kui Konkurentsiamet saab sellekohase taotluse turule

⁵ Korra punkt 3.1.

sisenejalt või muult üleminekutasudest puudutatud isikult, võib Konkurentsiamet alustada uuesti järelevalvemenetlust. Seega menetluse lõpetamisest ei saa teha järeldust, et Konkurentsiameti hinnangul ei too kõnealused tasud mingil juhul kaasa olukorda, kus konkurentsi kahjustamine osutub märkimisväärseks ning ameti sekkumine vajalikuks.

Lähtudes eeltoodust tuleb Eesti Jäähokiliidul veel kord kaaluda, millised on praegusel juhul võimalused konkurentsiolukorra parandamiseks üleminekutasude süsteemi muutmise teel ning kindlustama, et üleminekutasud vastaksid KonkS § 6 nõuetele.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristel Rõõmusaar
konkurentsitenistuse juhataja – peadirektori asetäitja